

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-1-22 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 06-84/1059-306
Karar Tarihi : 15.11.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Rifki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN.

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Harun ULU, M.Selim ÜNAL, Çiğdem ÜNAL

C. BAŞVURUDA BULUNANLAR:

20

- Sevindim Akaryakıt Nak. Ltd. Şti.
Ankara Yolu 4. km Çankırı
- Çağrı Petrol İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi Av. İ. Yılmaz ASLAN
Maya Akar Center 100/10 34394 Esentepe-Şişli/İstanbul
- Özşinaz Petrol Petrol Ürünleri Bayii Paz. Nak. Tic.
Temsilcisi Av. Mustafa KÖLE
Lale Sok. No:7 34330 Levent/İstanbul
- İkbal Akaryakıt Din. Tes. A.Ş.
İzmir Karayolu 9.km Afyonkarahisar
Temsilcisi Av. Hatice GÖK
- Dumlupınar Mah. Süleyman Gönçer Cad. No:7/8 Afyonkarahisar
- Kurtuluş Un Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Geyras Mevkii Sivas Yolu 10.km Tokat
- Polat Gıda ve Pet. Ür. San. Tic. Ltd. Şti.
Dört Yol Mevkii Bozdoğan/Aydın
Temsilcisi Av. Seher ERTÜRK
Nuh Kuyusu Cad. Uçar Apt. No:295/2 Üsküdar/İstanbul

30

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

40

- Erk Petrol Yat. A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. No:37 34390 Maslak/İstanbul
- Yıldırım Pet. Tic. Nak. A.Ş.
Alemdar Mah. Divan Yolu Cad. No:80 Kat 1 Sultanahmet Eminönü/İstanbul
- Opet Petrolcülük A.Ş.
Bulgurlu Mah.Sarıgazi Cad.No:47 Libadiye Kavşağı 81190 Üsküdar/İstanbul
- Turcas Petrol A.Ş.
Emirhan Cad. No:145 Atakule A Blok 80700 Beşiktaş/İstanbul
- Agpaş Petrol Ürünleri Paz. San. Tic. ve Dağ. A.Ş.
Ataş Methali 6594 Sokak No:61 Karaduvar/Mersin
- Selahattin Kaleli Petrolcülük Ltd. Şti.,
Gençlik Caddesi No. 95/3 Anıttepe/Ankara

50

- Bölünmez Petrolcülük A.Ş.
Ceyhun Atıf Kansu Cad.No:66 Balgat/Ankara
- BP Petrolleri A.Ş.
Sarı Kanarya Sok. No:14 K2 Plaza Kozyatağı/İstanbul
- Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.
İsmet İnönü Bulvarı No:78 Klas Plaza A Blok 12/23 Mersin
- Delta Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.
Piyalepaşa Bulvarı Kastel İş Merkezi A Blok Kasımpaşa/İstanbul
- 60 - Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş.
Evren Mah. Gülbahar Cad. Bey Hatun İş Mer. No:2 Kat 3 Güneşli/İstanbul
- Gören Petrol Depoculuk ve Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Şehit Mehmet Fatih Ongül Sok. No:1/1 Kat 5 D.7 Kozyatağı Kadıköy/İstanbul
- GS Petrol Ürünleri Tic. Ltd. Şti.
Fatih Mah. Sanayi Bölgesi No:12 Helvacı Beldesi Aliağa/İzmir
- Inter-Oil Petrol Dağ. Nak. ve Tur. İç ve Dış Tic. Paz. A.Ş.
Yeni Mah. İsmet İnönü Bul. Kurtuluş Mey.No:78/A Klas Plaza K.7 D.13 Mersin
- MMG Petrol Dağıtım ve Paz. İç ve Dış Tic. A.Ş.
Turan Güneş Bulvarı Korman Sitesi No:51/J Yıldız/Ankara
- 70 - Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.
Ünalın Mah. Ünalın Cad. No:9 K:3-4 Üsküdar/İstanbul
- Petrol Ofisi A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. No:37 34390 Maslak/İstanbul
- Petrolyum Petrol Ürünleri Paz. Dağ. Tic. ve San. Ltd. Şti.
Eski Büyükdere Cad. Park Plaza No:22 Kat 14 Maslak/İstanbul
- Siyam Petrolcülük A.Ş.
Ceyhun Atıf Kansu Cad. No:66 Balgat/Ankara
- Starpet Garzan Akaryakıt Dağ. Paz. A.Ş.
E-5 400. Karayolu 11. Km. Bağcılar Beldesi/Mersin
- 80 - Termopet Akaryakıt Nak. Ltd. Şti.
Cevizlidere Cad.7/1 Y.Öveçler/Ankara
- Türkoil Petrol Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
İran Cad. No:39/7 Çankaya/Ankara
- Yalçinkaya Petrol Ürünleri Paz. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Atatürk Mah.İstiklal Cad. No:152 /F Aliağa/İzmir
- Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.
Bulgurlu Mah. Bağlar Cad.No:7 34660 Üsküdar/İstanbul
- Yuropet Akaryakıt Dağ. Paz. Ür. İth. Ltd. Şti.
Esentepe Mah. Villa Sok. No:5 34394 Şişli/İstanbul
- 90 - Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.
Dünya Tic. Mer. Çobançeşme Kavşağı A1 Blok Kat 10 Yeşilköy/İstanbul
- Balpet Petrol Ürünleri Taş. San. ve Tic. A.Ş.
Atatürk Cad. Hamidiye Mah. Mekan Apt. 110/3 Mersin

E. DOSYA KONUSU: Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygunluğunun belirlenmesi.

100 **F. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına; 15.2.2006 tarih ve 943 sayı ile giren Sevindim Akaryakıt Nak. Ltd. Şti'ye ait Petrol Ofisi A.Ş.'nin dikey anlaşmalara ilişkin uygulamalarını konu eden şikayet dilekçesi, 17.2.2006 tarih ve 996 sayı ile giren Çağrı Petrol İnş. San. Tic. Ltd. Şti'nin BP Petrolleri A.Ş. ile yapılmış olan

110 bayilik anlaşması ve bunun uyumlaştırılmasına yönelik eylemlerini konu eden şikayet dilekçesi ve 26.6.2006 tarih ve 784 sayı ile giren Özşinas Petrol Petrol Ür. Bayii Paz. Nak. Tic.'e ait Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.'nin dikey anlaşmalara ilişkin uygulamalarını konu eden şikayet dilekçesi üzerine hazırlanan 23.6.2006 tarih ve 2006-1-22/İİ-06-CS sayılı İlk İnceleme Raporu, 3.7.2006 tarih ve REK.0.05.00.00-110/131 sayılı Başkanlık Önergesi üzerine 6.7.2006 tarih ve 06-47 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 06-47/625-M sayılı Karar ile dosya konusu iddialara yönelik olarak önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Söz konusu Kurul Kararı uyarınca, yukarıda bahsi geçen şikayetlerin yanı sıra Kurum kayıtlarına; 1.8.2006 tarih ve 5285 sayı ile intikal eden İkbal Akaryakıt Din. Tes. A.Ş.'nin Turcas Petrol A.Ş.'ye ilişkin, 26.9.2006 tarih ve 6490 sayı ile intikal eden Kurtuluş Un Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Bölünmez Petrolcülük A.Ş.'ye ilişkin ve 29.9.2006 tarih ve 6592 sayı ile intikal eden Opet Petrolcülük A.Ş.'ye ilişkin şikayet başvurularını ve akaryakıt sektöründeki dağıtım şirketlerinin dikey anlaşmalarını konu alan 7.11.2006 tarih ve 2006-1-22/ÖA-06-İAY sayılı Önaraştırma Raporu 13.11.2006 tarih ve REK.0.05.00.00-110/217 sayılı Başkanlık Önergesi ile 06-84 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. İDDİALARIN ÖZETİ

G.1. Petrol Ofisi A.Ş. Hakkındaki Şikayet

Kurum kayıtlarına 15.2.2006 tarih ve 943 sayı ile giren Sevindim Akaryakıt Nak. Ltd. Şti. (Sevindim) tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde;

- 130 - Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ) ile 25.5.1993 tarihinde yapılan bayilik sözleşmesi çerçevesinde belirli miktarda mal satmak üzere POAŞ'a taahhütler verildiği,
- İstasyonun 1993 yılında Çankırı'da 5. istasyon olarak kurulmasına rağmen özellikle 1999 yılından sonra rekabetten dolayı istasyon sayısının 17'ye yükseldiği,
- Bu dönem içinde POAŞ'ın büyük şehirlerdeki istasyonlara yatırım yaparken kendi istasyonlarında yatırım yapmadığı,
- 2001 krizinin satışları kötü etkilediği,
- Yine 2001 yılından sonra Tarım Kredi Kooperatifleri'nin motorin satışlarının kendi satışlarında azalmaya yol açtığı,
140 - 7.5.2004 tarihinde POAŞ'ın mal satışının azalmasından dolayı uyarıda bulunduğu,
- Nihai olarak POAŞ tarafından mal satışının düşmesi ve dolayısıyla taahhüdün yerine getirilememesinden dolayı dava açıldığı,
- Ancak davanın asıl sebebinin, bitmesine bir buçuk yıl süre kalmış olan sözleşmeyi 10 yıl daha uzatmak olduğu, bunun saha görevlilerince de söylendiği ifade edilmiştir.

G.2. Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. Hakkındaki Şikayet

150 Kurum kayıtlarına 26.6.2006 tarih ve 784 sayı ile giren ve Özşinas Petrol Petrol Ürünleri Bayii Paz. Nak. Tic. (Özşinas) temsilcisi tarafından gönderilen dilekçe ve eklerinde, Özşinas ile Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. (Turkuaz) arasında 25.12.1997 tarihinde bayilik sözleşmesi imzalandığı ayrıca Turkuaz lehine 10 yıl

süre ile intifa hakkı tesis edildiği, bununla birlikte 2003/3 sayılı Tebliğ ile belirlenen süreler içinde gerekli uyumlaştırmanın da yapılmadığı ifade edilerek, ilgili sözleşmenin Kanun'un 4. maddesi ve 2002 sayılı Tebliğ'e aykırılığın tespit edilmesi talep edilmiştir.

G.3. BP Petrolleri A.Ş. Hakkındaki Şikayet

160

Kurum kayıtlarına 17.2.2006 tarih, 996 sayıyla giren ve Çağrı Petrol İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (Çağrı Petrol) vekili tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde;

- Çağrı Petrol ve Mobil Oil Türk Anonim Şirketi (Mobil) arasında 7.12.1995 tarihinde akaryakıt ürünlerinin dağıtımına ilişkin 20 yıllık bir bayilik anlaşması imzalandığı,
- Mobil'in daha sonra BP Petrolleri A.Ş.'ye (BP) devredilmesinin ardından anlaşmanın BP ile yürütüldüğü,
- Söz konusu anlaşmanın 4054 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle Çağrı Petrol tarafından 28.3.2005 tarihinde BP'ye bir ihbar gönderildiği,
- İyileştirme ve yeni şartlarda anlaşma yapılması teklif edilen bu ihbara BP tarafından olumlu bir cevap verilmediği,
- Bunun üzerine Çağrı Petrol'ün 24.10.2005 tarihinde BP'ye bir ihtar göndererek aralarındaki anlaşmanın 15.4.2005 tarihi itibarıyla devam etmeyeceğini, tebliğden itibaren 7 gün içinde aralarındaki anlaşmanın mutabakatla çözümlenmesini, Türkiye çapında aynı sektörde faaliyet gösteren akaryakıt dağıtım şirketlerinden biriyle anlaşma sağlamak için görüşmeler yapacaklarını ihbar ettiğini,
- Ancak bu ihtara cevaben BP tarafından 24.11.2005 tarihinde çekilen ihbarnamede, 2002/2 sayılı Tebliğ'deki uyarılama keyfiyeti nedeniyle aralarındaki anlaşmanın Eylül 2010 tarihine kadar 5 yıl süreyle geçerli olduğunun ve fesih hususunda muvafakat ve mutabakatlarının bulunmadığının kendilerine bildirildiği

170

180

belirtilmiş ve Çağrı Petrol ve BP arasında imzalanan 7.12.1995 tarihli bayilik sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılığının ve muafiyetten yararlanamayacağını tespit amacıyla konu hakkında önaraştırma veya soruşturma açılması talep edilmiştir.

G.4. OPET Petrolcülük A.Ş. Hakkındaki Şikayet

190

Kurum kayıtlarına 29.9.2006 tarihinde intikal eden Polat Gıda ve Pet. Ürünleri San. Ve Tic. Ltd. Şti. (Polat) vekili tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde;

- Müvekkil firmanın Opet ile 10.7.2001 tarihinde 20 yıl süreli bayilik anlaşması yaptığı, daha sonra Opet'in isteği üzerine Polat'ın Sunpet markası /logosu altında çalışmasını sağlayacak bir sözleşmenin 30.12.2002 tarihinde yapıldığı,
- Opet'in istasyona iki akaryakıt pompası haricinde hiçbir yatırım yapmadığı, müvekkilin diğer istasyonlara yapılan yatırımlara benzer yatırımların yapılması isteğinin Opet tarafından reddedildiği,
- Opet tarafından akdedilen sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 5. maddeleri ile 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olmadığı gibi bunların 2003/3 sayılı Tebliğ'de öngörülen süreler içerisinde mevzuata uygun hale getirilmediği, bu bakımdan ilgili sözleşmenin tamamen geçersiz olduğu

200

ifade edilerek, bu hususlar doğrultusunda müvekkil firmanın serbest kaldığı konusunda karar verilmesi talep edilmiştir.

G.5. Bölünmez Petrolcülük A.Ş. Hakkındaki Şikayet

210 Kurum kayıtlarına 26.9.2006 tarihinde intikal eden, Kurtuluş Un San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin şikayet dilekçesinde;

- Şikayetçi ile Bölünmez Petrolcülük A.Ş. (Bölünmez) arasında 3.8.1998 tarihinde akaryakıt bayilik sözleşmesi imzalandığı ve bu sözleşmeye bağlı olarak aynı tarihte 15 yıllık intifa sözleşmesi yapıldığı,

- Daha sonra istasyon işletmeciliğinden vazgeçildiği için istasyonun Gürkan Hazal Petrol Tic. Ltd. Şti. tarafından işletilmeye başlandığı ve bu çerçevede söz konusu şirket ile Bölünmez'in 15.7.2006 tarihinde bayilik sözleşmesi imzaladığı,

220 - Şikayetçi ile Gürkan Hazal Petrol Tic. Ltd. Şti. arasındaki kira sözleşmesinin 14.3.2006 tarihinde feshedildiği,

- Bölünmez'in Tokat Sulh Mahkemesi'nde dava açarak 3.8.1999 tarihli sözleşmeye ve intifa sözleşmesine dayanarak intifa hakkını kullanmayı talep ettiği,

- Söz konusu bayilik sözleşmesinin 2002/2 ve 2003/3 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırı olduğu

ifade edilerek, söz konusu bayilik sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu ve yasal olarak geçersiz olduğunun tespit edilmesi, şikayet edilenin eylem ve taleplerinin yasal mevzuata aykırı olduğunun tespitiyle intifa hakkının 230 kullanılmasına yönelik talep ve eylemlerin önlenmesi ve öncelikle bu konuda ihtiyati tedbir kararı verilmesi talep edilmiştir.

G.6. Turcas Petrol A.Ş. Hakkındaki Şikayet

Kurum kayıtlarına 1.8.2006 tarihinde intikal eden, İkbal Akaryakıt ve dinlenme Tesisleri A.Ş. vekili tarafından gönderilen şikayet dilekçesinde;

- Müvekkil şirketin 11.12.1998 tarihinde Turcas Petrol A.Ş. (Turcas) ile akaryakıt bayilik sözleşmesi ile bu sözleşmeye bağlı olarak bir kira sözleşmesi imzaladığı,

240 - Turcas'ın bayilik sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun ve ilgili tebliğlere göre düzeltilmesine yönelik 13.6.2005 tarihli yazısına, müvekkil şirketin bu düzenlemelerin tek taraflı değil karşılıklı mutabakat yoluyla yapılması talebiyle karşılık verdiği, bu talebin Turcas tarafından reddedildiği,

- Turcas tarafından 26.6.2006 tarihli ihtarname ile bayilik sözleşmesinin Shell-Turcas Ortak Girişimi'ne devredilmesinin istendiği, müvekkil şirketin yasaya aykırı bu işlemin yapılmayacağını, yasaya uygun bayilik sözleşmesinin ortak girişim ile yeniden yapılması gerektiğini belirttiği,

250 - Bunun üzerine Turcas'ın ortak girişim şirketinin 1.7.2006 tarihinde faaliyete geçeceğini, devir için ek sözleşme imzalanmasının gerektiğini, aksi takdirde 30.6.2006 tarihinden itibaren akaryakıt verilmeyeceğini belirttiği,

- Turcas ve Shell-Turcas A.Ş.'nin 10.7.2006 tarihinden itibaren müvekkile akaryakıt ikmalini kestiği,

- Shell-Turcas Ortak Girişimi'ne ilişkin 2.2.2006 tarihli Rekabet Kurulu kararında işlemin "Turcas'a ait mülkiyet hakları ve bayiinin işlettiği servis istasyonu yerleri, bu yerlerle ilgili her türlü sözleşmeleri" kapsadığının belirtildiği, müvekkil şirket

tarafından işletilen istasyonun mülkiyetinin Turcas'a ait olmadığı gibi aynı bir hakkının da bulunmadığı, bu nedenle ortak girişime devrinin mümkün olmadığı,
- Petrol Piyasası Kanunu'nun 17. maddesinde dağıtıcı lisansı sahiplerinin faaliyetlerini durdurmadan en az 3 ay önce bayilerini durumdan haberdar etmek zorunda iken bu gereği yerine getirmediikleri

ifade edilerek, müvekkil şirketin mülkiyetinde bulunan akaryakıt istasyonunun ortak girişim şirketine devir işleminin 2.2.2006 tarihli Kurul kararına aykırı olduğunun tespitiyle ilgili birleşme işleminin yeniden incelenerek yasaklanmasına ve bayilik sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri ve 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu ve bu nedenle geçersiz olduğuna karar verilmesi talep edilmiştir.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

1- Bayilik sözleşmeleri ile ilgili olarak;

- i) Bazı teşebbüslerin uygulamakta oldukları bayilik sözleşmelerinin bir kısmının, bazılarının ise tüm sözleşmelerinin rekabet etme yasağının süresi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen süreyi aştığı,
- ii) Delta Petrol Ürünleri Tic. A.Ş., Bölünmez Petrolcülük A.Ş., Siyam Petrolcülük A.Ş., Türkoil Petrol Ürünleri San. Tic. A.Ş. unvanlı teşebbüslerin bayilik sözleşmelerinde bayinin satış fiyatını ve/veya asgari satış fiyatını belirlemeye yönelik açık hükümler yer aldığı, bu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacağı,
- iii) Bazı teşebbüslerin uygulamakta oldukları bayilik sözleşmelerinde alıcıya getirilen müşteri ve/veya bölge sınırlaması nedeniyle bunların 2002/2 sayılı muafiyetten yararlanamayacağı,
- iv) Ancak değerlendirmede yer verilen, intifa süreleri, dağıtım şirketlerinin satış miktarı üzerine getirilen kotalar, bayilerin satabilecekleri ürünler üzerine getirilen sınırlamalar ve fiyatlandırma gibi sorunların öncelikle ele alınması gerektiği ve mevcut koşullar altında salt dikey sözleşmelerde yer alan aksaklıklar nedeniyle piyasadaki rekabetin kısıtlandığı sonucuna ulaşmanın mümkün gözükmediği; bu nedenle bu aşamada adı geçen teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı, ancak ilgili teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 9/3. maddesi gereğince bayilik sözleşmelerinin ne şekilde tadil edileceğinin ve bu tadillerin yapılmaması halinde haklarında soruşturma açılacağı bildirilmesinin yerinde olacağı,

2- Kuruma ulaşan şikayetlerle ilgili olarak;

- i) Sevindim Akaryakıt Nak. Ltd. Şti. tarafından Petrol Ofisi A.Ş. hakkında yapılan şikayetin, sözleşmede yer alan hak ve yükümlülüklerden kaynaklanan taraflar arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklandığı ve 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilecek bir husus olmadığı, bu bakımdan şikayet dilekçesindeki taleplerin reddedilmesi gerektiği,
- ii) Özşinaz Petrol Petrol Ürünleri Bayii Paz. Nak. Tic.'in Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. hakkındaki şikayet ve taleplerinin, ilgili bayilik sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında 18.9.2010 yılına kadar muafiyetten yararlanması nedeniyle reddedilmesi gerektiği,

- 310 iii) Çağrı Petrol İnş. San. Tic. Ltd. Şti.'nin BP Petrolleri A.Ş. hakkındaki şikayet ve talepleri ile ilgili olarak, şikayet konusu bayilik sözleşmesinin rekabet yasağı süresi bakımından 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlandığı, bu nedenle şikayetin reddedilmesi gerektiği,
- iv) Polat Gıda ve Pet. Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Opet Petrolcülük A.Ş. hakkındaki şikayetiyle ilgili olarak, şikayete konu olan sözleşmenin 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlandığı, bu sözleşmeye ilişkin olarak öne sürülen geçersizlik iddialarının mahkemelerde görülmesi gerektiği, dolayısıyla şikayetçinin taleplerinin reddedilmesi gerektiği,
- 320 v) Kurtuluş Un San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Bölünmez Petrolcülük A.Ş. hakkındaki şikayetin, bu iki şirket arasında herhangi bir bayilik sözleşmesinin bulunmaması nedeniyle reddedilmesi gerektiği,
- vi) İkbal Akaryakıt ve dinlenme Tesisleri A.Ş.'nin Turcas Petrol A.Ş. hakkındaki şikayetin, ilgili bayilik sözleşmesinin 4054 sayılı kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırılık taşımaması ve dilekçede yer verilen petrol piyasası mevzuatına aykırılıklar ve Shell-Turcas ortak girişimine ilişkin iddiaların, 4054 sayılı Kanun kapsamında olmaması nedeniyle reddedilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

I. YAPILAN İNCELEME VE TESPİTLER

330 Yapılan incelemelerde sektördeki dikey sözleşmelerde genel olarak,

- i) Rekabet etme yasağının süresi¹,
- ii) Bayinin satış fiyatının tespit edilip edilmediği,
- iii) Bayiye müşteri veya bölge kısıtlaması getirilip getirilmediği

konularında 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından sorunlar barındırdığı tespit edilmiştir.

I.1. DELTA Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. (Delta)

340

89 adet istasyonlu bayisi bulunan Delta'nın bayilik sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırılıklar taşıdığı tespit edilmiştir. Örneğin Delta'nın Kayalar Petrol Ltd. Şti. ile yaptığı 21.10.2006 tarihli bayilik sözleşmesinde (tek tip sözleşme) süreye ilişkin hüküm şöyledir: ***"işbu sözleşmenin süresi imza tarihinden itibaren 5 yıldır. Sürenin bitiminden 1 ay önce DELTA tarafından feshi ihbar yapılmadığı takdirde sözleşme aynı şartlarla birer yıllık devreler halinde uzar."***

350

Tip sözleşmenin fiyata ilişkin maddesi ise ***" DELTA ürünlerinin tespit edilen mahalli azami ve asgari satış fiyatları, DELTA'nın vereceği yazılı talimat dahilinde tatbik olunur. Bayi azami fiyatların üstünde veya asgari fiyatların altında satış yapamaz."*** şeklinde düzenlenmiştir.

¹ 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile akaryakıt bayilerinin kendi dağıtım şirketleri dışındaki dağıtım şirketlerinden ürün tedariki yasaklanmış olduğundan, akaryakıt bayilik sözleşmeleri münhasır sözleşmelerdir ve bunlarda öngörülen rekabet yasağının süresi doğrudan sözleşme süresine bağlıdır. Bu nedenle, aksi belirtilmedikçe, "sözleşme süresi" ile "rekabet etme yasağının süresi" aynı anlamda kullanılmaktadır.

Diğer yandan, sözleşmenin 3.2. maddesinde, bayinin standart sözleşme hükümleri altında **yalnız mezkur satış yerinde** münhasıran Delta'dan temin edeceği ürünleri satabileceği belirtilmiştir. "Haksız Rekabet" başlıklı ve akaryakıt istasyonu dışındaki toptan satışlara ilişkin 15. maddesinde ise bayinin Delta tarafından belirlenen azami satış fiyatlarının üzerinde ve **asgari satış fiyatlarının altında** fiyatlarla satış yapamayacağı hükmü yer almaktadır.

360 **I.2. Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş. (Alpet)**

421 istasyonlu, 127 istasyonsuz bayisi bulunan Alpet'in tek tip bayilik sözleşmesinin süreye ilişkin maddesinin "*iş bu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5 yıl süre ile geçerlidir... Bayi süre bitiminden en geç 3 ay evvel sözleşmenin yenilenmeyeceğini yazılı olarak **ihbar etmediği takdirde iş bu sözleşme 5 yıl süre ile yenilenmiş sayılır...***" şeklinde olduğu görülmüş olup, bu hüküm sözleşmeyi 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında belirsiz süreli kılmaktadır.

370 Öte yandan söz konusu tip sözleşmenin 9. maddesinde, "*Bayi, Alpet tarafından **belirlenen** ve uygulanan azami satış fiyatlarının üzerinde fiyatlarla satış yapamaz.*" şeklinde düzenleme getirilirken 40. maddesinde "*bayi yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerinin kendisine tanıdığı imkanlar çerçevesinde istasyonda satışa çıkarılacak Alpet menşeli malların fiyatlarını Alpet'in serbest piyasadaki rekabet imkanlarına zarar vermemek şartıyla belirlenen azami fiyatların altında tayin ve tespit edebilir. Bayinin piyasada **haksız rekabet yaratacak** ve Alpet'in ticari ilişkilerini bozacak iyiniyetli olmayan tutum ve davranışlarının tespiti halinde Alpet işbu sözleşmeyi tek taraflı olarak fesih yetkisine sahiptir.*" hükmü yer almaktadır.

380 Şirketin bayilik sözleşmesinin 6. maddesinde ise bayinin, "standart bayilik sözleşmesi hükümleri altında **yalnız mezkur istasyonda**" satış yapması hükmü getirilmiştir.

I.3. Yıldırım Petrol Ticaret ve Nakliyat A.Ş. (Yıldırım A.Ş.)

Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş.'in (Alpet) yavru şirketi konumundaki Yıldırım A.Ş. EPDK'dan dağıtım lisansı alan firmalar arasında bulunmakla birlikte henüz bayisi bulunmamaktadır. Yapılan incelemede bu şirketin lisans alabilmek için EPDK'ya sözleşme ibraz ettiği anlaşılmıştır.

390

I.4. Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş. (Enerji A.Ş.)

377 istasyonlu, 204 istasyonsuz bayisi bulunan Enerji A.Ş.'nin 2005 yılı öncesine ait sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak tadil edilmesi konusunda herhangi bir işlem yapmadığı tespit edilmiştir. Şirketin bayilik sözleşmelerinde geçerlilik süresi 5 yıl olarak belirlenmekle birlikte, taraflardan **biri feshi ihbarda bulunmadığı hallerde otomatik olarak uzamasına** yönelik hüküm nedeniyle bu sözleşmeler belirsiz sürelidir.

400 **I.5. BP Petrolleri A.Ş. (BP)**

BP'nin 1.11.2006 tarih ve 7195 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal eden yazısında;

- Şirketin 5015 sayılı petrol Piyasası Kanunu ve 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerini dikkate alan ve azami 5 yıl süreli tip bayilik sözleşmesi hazırlayarak 20.07.2004 tarihinde EPDK'ya ibraz ettiği,

- Bu kapsamda bayilerin tip sözleşmeleri imzaya davet edildiği, bu davete icabet eden bayilerle yeni sözleşmeler yapılarak EPDK'ya ibraz edildiği, ancak bazı bayilerin hak kaybına uğrayacakları endişesiyle anılan tip sözleşmeleri imzalamaktan imtina ettikleri,

- EPDK'nın tip sözleşmelerde yer alması gereken zorunlu unsurların tespitine ve bu hususta asgari koşulları içeren tip sözleşme hazırlanmasına ilişkin bir çalışma içinde olduğu, bu çalışma sonunda ortaya çıkacak tip sözleşmenin 5015 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ'deki esaslara uygun olacağı ifade edilmiştir.

600 istasyonlu, 179 istasyonsuz bayisi bulunan BP'nin 2004 yılı öncesi bayilik sözleşmelerinin bir kısmında **muayyen bir süre bulunmamaktayken**, bir kısmı da 1 yıllık, fakat feshi ihbar yapılmaması halinde **otomatik uzama** şeklinde düzenlenmiştir. BP'nin beyanına göre, 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen süreleri aşan bu sözleşmeler bayinin itirazı nedeniyle Tebliğ'e uygun hale getirilmemiştir. BP'nin 2004 yılından itibaren, gerek eski sözleşmelerin Tebliğ'e uyumlaştırılmasını kabul eden bayilerle gerekse yeni bayilik tesisi için imzaladığı "işletmecilik anlaşması" incelendiğinde, "müddet" başlıklı 12. maddesinde, "işbu anlaşmanın müddeti imza tarihinden itibaren 5 yıldır." şeklinde düzenleme getirilerek Tebliğ'e süre bakımından uyum sağlandığı görülmektedir. Sözleşmenin 8. maddesinde, "*işletici, ürünler için belirlenerek bildirilecek tavan fiyatlarını aşmamak kaydıyla münhasıran BP ürünlerini piyasaya satışa arz edecektir.*" şeklinde hüküm yer almaktadır. Öte yandan, sözleşmenin 2. maddesinde bayinin işleticiliği kendisine verilmiş akaryakıt istasyonunda BP'den temin edilen ürünlerin satılması haricinde başka işle iştigal etmeyeceğine ilişkin hüküm yer almaktadır.

I.6. Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ)

POAŞ'ın Kurum kayıtlarına 31.10.2006 tarih ve 7148 sayı ile intikal eden yazısında;

- bayilik sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uyumlaştırılması konusunda çalışmalar yapıldığı, bu kapsamda şirketin saha teşkilatının bayilere bildirimde bulunduğu, sözleşme sürelerinin 5 yıl ile sınırlandırılırken POAŞ'ın bayiye azami satış fiyatını ve/veya satış fiyatını tavsiye niteliğinde açıklayabileceğinin bildirildiği,

- akaryakıt bayilik sözleşmeleri ile ilgili olarak Rekabet Kurumu'na 19.9.2005 tarihinde bildirimde bulunulduğu ve 9.3.2006 tarihli kararı ile Rekabet Kurulu'nun ilgili sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ'den yararlandığına karar verdiği,

- ancak daha sonra EPDK düzenlemelerindeki değişiklikler ve Rekabet Kurulu tarafından çıkarılan 2005/4 sayılı Tebliğ gereğince akaryakıt satış sözleşmelerinde değişiklik yapılması ihtiyacı doğduğu ve buna ilişkin düzenlemelerin tamamlanarak sözleşmelerle ilgili olarak 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında 5.10.2006 tarihinde Rekabet Kurumu'na bildirimde bulunulduğu ifade edilmektedir.

3.340 istasyonlu, 360 istasyonsuz bayisi bulunan POAŞ, 2005 yılı öncesi sözleşmelerini 2002/2 sayılı Tebliğ'e uyumlaştırılması konusunda bayilere yazılı bir bildirimde bulunmamış, ancak 01.09.2005 tarihinde "genel esas" yayımlayarak, bayilik sözleşmelerin süresinin 5 yıla indirildiği ve bayinin azami satış fiyatı veya tavsiye edilen satış fiyatını açıklayabileceğini ilan etmiştir. Buna rağmen, şirket sözleşmelerinin büyük bir kısmını 2005 ve 2006 yılında yenilemiştir. İmzalanan bu sözleşmelerin Rekabet Kurulu'nun 9.3.2006 tarihli kararıyla 2002/2 sayılı Tebliğ'den yararlandığı tespit edilmiştir.

I.7. Petrolyum Petrol Ürünleri Pazarlama Dağıtım Tic. ve San. Ltd. Şti. (Petrolyum)

Petrolyum'un bayilik tip sözleşmesinin "Fiyat ve Ödeme" başlıklı 5. maddesinde şu ifade yer almaktadır: "*Bayinin satacağı ürünlerin satış fiyatları, nakliye-fire-kar payı dahil olarak, Petrolyum tarafından **tespit edilir**. Bayi, bu fiyatların üzerinde fiyatlarla satış yapamaz.*"

Yine aynı sözleşmenin Müddet başlıklı 11. maddesinin (a) bendinde şu ifade yer almaktadır: "*İş bu sözleşmenin müddeti imzalandığı tarihten itibaren .....yıldır. Ancak, gerek Petrolyum ve gerekse Bayi, sözleşmenin bitim tarihinden 60 gün öncesine kadar, diğer tarafa, anlaşmayı yenilemeyeceğini yazılı olarak bildirmediği takdirde, işbu sözleşme aynı hüküm ve şartlarda **bir yıl daha uzamış olacaktır**. Müteakip yıllar için de aynı hüküm geçerlidir.*"

Şirketin 19'u istasyonlu, 4'ü istasyonsuz olmak üzere toplam 23 bayisi bulunmakta olup 3'ü istasyonsuz ve 14'ü istasyonlu olmak üzere toplam 17 bayi ile imzalanan sözleşmelerin süresinin 5 yılı aştığı görülmüştür.

I.8. GS Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. (GS)

GS'nin istasyonlu ve istasyonsuz bayilik tip sözleşmelerinin "Fiyat" başlıklı V.2 maddesinde şu ifade yer almaktadır: "*Bayinin satacağı ürünlerin satış fiyatları, nakliye-fire-kar payı dahil olarak, GS Petrol tarafından **tespit edilir**. Bayi, bu fiyatların üzerinde fiyatlarla satış yapamaz.*"

Yine aynı sözleşmelerin "Müddet" başlıklı XII.2 maddesinde şu ifade yer almaktadır: "*İş bu sözleşmenin müddeti imzalandığı tarihten itibaren .....yıldır. Ancak, gerek GS ve gerekse Bayi, sözleşmenin bitim tarihinden 60 gün öncesine kadar, diğer tarafa, anlaşmayı yenilemeyeceğini yazılı olarak bildirmediği takdirde, işbu sözleşme aynı hüküm ve şartlarda **bir yıl daha uzamış olacaktır**. Müteakip yıllar için de aynı hüküm geçerlidir.*"

Şirketin 50'si istasyonlu, 44'ü istasyonsuz olmak üzere toplam 94 bayisi bulunmakta olup, 7'si istasyonsuz ve 11'i istasyonlu olmak üzere toplam 18 bayi ile imzalanan sözleşmelerin süresinin 5 yılı aştığı görülmüştür.

I.9. Yalçinkaya Petrol Ürünleri Paz. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti. (Yalçinkaya)

72 istasyonlu, 115 istasyonsuz bayisi bulunan Yalçinkaya'nın tip istasyonlu ve istasyonsuz bayilik sözleşmesinin Fiyat ve Ödemeler başlıklı maddesinde "*Bayi; ürünleri, Şirketçe **belirlenen ve tavsiye edilen tavan fiyatlarının** üzerinde*

510 satamaz. “ ifadesi yer almaktadır. Yine aynı sözleşmelerinn Sözleşme Tarihi ve Süresi başlıklı maddelerinde, “İşbu sözleşme .../.../200... tarihinde yürürlüğe girmiş olup süresi ..... yıldır. Bu sürenin bitiminde şirket, bayi ile yeni bir sözleşme yapıp yapmamakta serbesttir. Bayi süre bitiminden otuz gün evvel sözleşmenin yenilenmeyeceğini şirkete noter aracılığıyla bildirimde bulunmadığı takdirde, işbu sözleşme ..... **süreyle yenilenmiş sayılır.** Müteakip yıllar için de aynı hüküm geçerlidir.” ifadesi yer almaktadır.

Şirketin bayileriyle yaptığı sözleşmelerin hiçbirinin süresi 5 yılı aşmamaktadır. Ancak, bu sözleşmelerde feshi ihbar yapılmadığı takdirde otomatik olarak süre uzaması öngörüldüğünden bunlar belirsiz süreli olarak kabul edilmektedir.

Öte yandan, şirketin istasyonlu bayilik sözleşmesinin 1. maddesinde bayinin satış faaliyetini **münhasıran, belirlenmiş istasyonda** yürüteceğine ilişkin hüküm bulunmaktadır.

520 **I.10. Petline Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş. (Petline)**

530 Petline’ın 13.9.2005 tarihinde tüm bayilerine iadeli taahhütlü olarak yapmış olduğu bildirimle tip bayilik anlaşmasının “Fiyat” başlıklı 5. maddesinde yer alan “İstasyonda satılacak malların taşıma, fire ve bayi karı dahil satış fiyatları Petline tarafından tespit olunacaktır. Bayi bu fiyatlar üzerinde satış yapamayacaktır.” ifadesine ilişkin olarak şirket ile muhatap arasında yapılan bayilik sözleşmesinde düzenlenmiş bulunan fiyatlandırma hususunda yürürlükteki yasal mevzuat hükümlerinin geçerli olacağı belirtilmiş olup sözleşmenin 18. maddesinde yer alan “Bu anlaşmanın süresi, imza tarihinden itibaren ..... yıldır. Sürenin bitiminden üç ay öncesine kadar taraflarca noter kanalı ile yazılı fesih ihbarında bulunulmaması halinde anlaşma aynı şartlarda bir yıl daha uzar. Ancak böyle uzayan süreler, Petline’in istasyon üzerinde sahip olduğu intifa hakkının sona ereceği tarihi aşamaz ve intifa süresinin bitiminde bu anlaşma ve buna bağlı tüm ek anlaşmalar sona ermiş olur.” ifadesi,

“a) Sözleşme sona erme tarihi tespit edilmiş veya süresi 5 (beş) yıldan uzun olan sözleşmeler, 18.09.2005 tarihinden sonra kalan süreye bağlı olarak, kalan süre 5 yıldan fazla ise 5 (beş) yılın sonunda, 5 yıldan az ise süresi sonunda sona erecektir.

540 b) Bir yıl süreli veya beş yıldan az süreli taraflardan herhangi biri tarafından feshedilmediği takdirde aynı süreyle yenilenen sözleşmelerde yenileme süresi de dahil olmak üzere süre, işbu ihbarnamemiz tarihinden itibaren 5 (beş) yıldır. Süre, bitiminden önce veya süre sonunda tarafların karşılıklı yazılı mutabakatı ile yine 5 (beş) yılı geçmemek kaydıyla uzatılabilir.” şeklinde değiştirilmiştir.

550 Ancak, Petline’in Çift-Pet Petrol Ürünleri Turizm Tic. ve San. Ltd. Şti. ile 23.12.2005 tarihinde imzalamış olduğu bayilik sözleşmesi incelendiğinde, sözleşmenin fiyat maddesinin 2002/2 sayılı Tebliğ’e uygun hale getirildiği görülürken, anlaşmanın süresine ilişkin maddenin önceki haliyle düzenlendiği, başka bir ifade ile belirsiz süreli olarak düzenlendiği görülmüştür.

I.11. Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş. (Can Aslan)

Şirketin tip istasyonlu bayilik sözleşmesinin 22.maddesinde *“İşbu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren .... tarihine kadar geçerlidir. Bu sürenin bitiminde Şirket bayi ile yeni bir sözleşme yapıp yapmamakta serbesttir. Bayi süre bitiminden 6 ay evvel sözleşmenin yenilenmeyeceğini Şirkete ihbar etmediği takdirde işbu sözleşme 5 yıl süreyle yenilenmiş sayılır.”* İfadeleri yer almaktadır.

171'i istasyonsuz, 191'i istasyonlu olmak üzere toplam 262 bayisi bulunan Can Aslan'ın istasyonlu bayilerinin 30'uyla imzalamış olduğu sözleşmelerin süresi 5 yılı aşmaktadır.

I.12. Erk Petrol Yatırımları A.Ş. (Erk)

406 istasyonlu, 8 istasyonsuz bayisi bulunan şirket, 1.9.2005 tarihinde yayımlanmış olduğu 1164 sayılı Genel Esas ile bayilerine, bayilik sözleşmelerinin hem petrol piyasası mevzuatı hem de rekabet mevzuatı ile uyumlu olmasını teminen, sözleşme sürelerinin beş yıl ile sınırlandırıldığını, ayrıca 1.1.2005 tarihi itibarıyla serbest fiyatlandırmaya geçilmesi dolayısıyla Erk'in bayinin azami satış fiyatını ve/veya satış fiyatını tavsiye niteliğinde açıklayabileceğini tebliğ etmiştir. Bunu takiben Erk Kurum'a 19.9.2005 tarihinde bildirimde bulunmuş ve sonucunda 9.3.2006 tarih ve 06-18/233-57 sayılı Kurul kararı ile Erk Petrol'ün bayileri ile imzaladığı Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi'nin 2002/2 sayılı Tebliğ'den yararlandığına karar verilmiştir. Ancak daha sonrasında enerji ve rekabet mevzuatında meydana gelen değişiklikler nedeniyle bayilik sözleşmelerini istasyonlu ve istasyonsuz bayilik sözleşmeleri olarak sınıflandırma ihtiyacı doğmuştur.

Bu değişikliklerden sonra Erk'in tip istasyonlu bayilik sözleşmesinin süre başlıklı 3. maddesi *“İşbu sözleşme, taraflarca imzalandığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere beş yıl süreli olup, taraflarca mutabakat sağlandığı takdirde aynı şartlarla beş yıl daha uzar”*, fiyat ve ödemeler başlıklı 6. ve 7. maddeleri ise *“Erk, mahalli pompa satış fiyatlarını tavsiye niteliğinde olmak üzere bayiye bildirir. Bayi, satış yerinde satışa çıkarılacak Erk menşeli malların fiyatlarını, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat ve rekabet mevzuatı çerçevesinde ve yürürlükte bulunan sair mevzuat hükümlerinin tanıdığı imkanlar dahilinde tayin ve tespit edebilir.”* haline getirilmiştir. Şirketin tip istasyonsuz bayilik sözleşmesinin süre başlıklı 22. maddesinde *“İşbu sözleşme, taraflarca imzalandığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere beş yıl süreli olup, taraflarca mutabakat sağlandığı takdirde aynı şartlarla beş yıl daha uzar”* ifadesi yer almakta olup, bayi satış fiyatına ilişkin bir hükme rastlanmamıştır.

Erk'in yürürlükte olan tüm bayilik sözleşmelerinin süresinin 5 yıl ve daha az olduğu görülmüş ve bu çerçevede Erk'in bayilik sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

I.13. Gören Petrol Depoculuk ve Nakliyat San. Tic. Ltd. Şti. (Gören Petrol)

4 istasyonlu, 4 istasyonsuz bayisi bulunan şirketin istasyonlu bayilik sözleşmesinin fiyat başlıklı 8. maddesinde, *“İstasyonlarda satılan ürünlerin,*

610 nakliye-fire- Bayi kar payı dahil olarak satış fiyatları, **Şirket'çe tespit edilir, Bayi'ye bildirilir.** Bayi, bu fiyatların üzerinde fiyatlarla satış yapamaz." ifadesi yer almaktadır. Anlaşmanın müddetine ilişkin 19. maddede ise "İş bu sözleşmenin müddeti imzalandığı tarihten itibaren .....yıldır. Ancak, gerek Şirket ve gerekse
620 Bayi, sözleşmenin bitiminden 30 gün evvel diğer tarafa sözleşmeyi yenilemeyeceğini yazılı olarak bildirmediği takdirde, işbu sözleşme aynı hüküm ve şartlarla **bir yıl daha uzamış olacaktır.** Müteakip yıllar için de aynı hüküm geçerlidir." denilmektedir.

I.14. MMG Petrol Dağıtım ve Pazarlama İç ve Dış Ticaret A.Ş. (MMG)

620 11 istasyonlu, 19 istasyonsuz bayisi bulunan şirketin tip istasyonlu ve istasyonsuz bayilik sözleşmelerinin süre ve fiyat tespiti konuları bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olduğu, ancak, istasyonlu bayilik sözleşmenin 2. maddesinde, bayinin satış faaliyetlerini **münhasıran istasyon sınırları içerisinde** yürüteceği hükmüyle bayiye bölge kısıtlaması getirildiği görülmüştür.

I.15. Inter-Oil Petrol Dağıtım Nakliyat ve Turizm İç ve Dış Ticaret Pazarlama A.Ş. (Inter-Oil)

630 5 istasyonlu, 15 istasyonsuz bayisi bulunan şirketin tip istasyonlu bayilik sözleşmesinin 22.maddesinde "İş bu sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten itibaren .../.../..... tarihine kadar geçerlidir. Bu sürenin bitiminde Şirket bayi ile yeni bir sözleşme yapıp yapmamakta serbesttir. Bayi, süre bitiminden üç ay evvel sözleşmenin yenilenmeyeceğini Şirkete ihbar etmediği takdirde iş bu sözleşme **5 yıl süreyle yenilenmiş sayılır.**" ifadesi yer almaktadır. Öte yandan sözleşmenin 1. maddesinde bayinin satış faaliyetini **münhasıran istasyon sınırları içerisinde** yürüteceği belirtilmektedir.

I.16. Yuropet Akaryakıt Dağıtım Pazarlama Petrol Ürünleri İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. (Yuropet)

640 54 istasyonlu, 97 istasyonsuz bayisi bulunan şirketin tip akaryakıt bayilik sözleşmesinin Süre başlıklı 3. maddesinde "İş bu sözleşme, taraflarca imzalandığı tarihten itibaren geçerli olmak üzere beş yıl süreli olup, taraflarca sürenin bitiminden en az iki ay öncesinde sözleşme ile bağlı kalmak istemediklerini belirten irade beyanlarını içerir bildirimlerde bulunmamaları halinde işbu sözleşme aynı hüküm ve şartlarla ve **aynı süre için yenilenecektir.**" ifadeleri yer almaktadır.

I.17. Termopet Akaryakıt Nak. ve Tic. Ltd. Şti. (Termopet)

650 EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 196 adet istasyonlu ve 109 adet istasyonsuz bayisi bulunan Termopet'in bu bayileriyle imzalamış olduğu sözleşmelerin geçerlilik süresinin 5 yıl veya daha az olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sözleşmeler bu yönüyle Tebliğ ile uyumlu bir görünüm arz etmektedir. Diğer yandan istasyonlu bayilerle yapılan sözleşmelerin 13., istasyonsuz bayilerle yapılan sözleşmelerin 10. maddesinde taraflardan herhangi birinin sözleşme süresinin bitiminden 3 ay önce diğer tarafa fesih ihbarında bulunmadığı takdirde sözleşmenin **5 yıl süreyle yenilenmiş** sayılacağı

öngörüldüğünden, sözleşmelerin belirsiz süreli olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.18. Balpet Petrol Ürünleri Taş. San. ve Tic. A.Ş. (Balpet)

660

İstasyonlu bayilerle imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesinin 'Sözleşmenin Konusu' bölümünde, bayinin satış faaliyetini **münhasıran** belirlenen istasyon sınırları içinde yürüteceğinin belirtildiği görülmüştür. Öte yandan, sözleşmenin 30. maddesinde taraflardan birinin feshi ihbar yapmadığı takdirde iki yıllık bir süre için aynı şartlarla geçerli olacağı belirtilmektedir. Yapılan incelemede, EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 269 adet istasyonlu ve 36 adet istasyonsuz bayisi bulunan Balpet'in yaptığı sözleşmelerin bir kısmının, 5 yılı aşan süreler için imza edildiği görülmüştür.

670

I.19. Starpet Garzan Akaryakıt Dağıtım Pazarlama A.Ş. (Starpet)

680

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 239 adet istasyonlu ve 130 adet istasyonsuz bayisi bulunan Starpet'in bayilik sözleşmelerinin süresinin 5 yılı geçmediği görülmektedir. Bununla birlikte, istasyonlu bayilerle imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesinin 22. maddesi uyarınca, bayi sözleşme süresinin bitiminden 6 ay önce sözleşmenin yenilenmeyeceğini Starpet'e ihbar etmediği takdirde sözleşmenin **5 yıl süreyle yenilenmiş sayılacağı**, bu durumda süre bitiminden 3 ay önce Starpet ile yeni koşullara uygun bayilik sözleşmesi imzalayacağı, yeni sözleşmenin imzalanmaması halinde mevcut sözleşme hükümlerinin aynen yeni dönem için de geçerli olacak şekilde sözleşmenin uzatılacağı öngörülmektedir. 22. maddedeki bu düzenleme, istasyonlu bayilik sözleşmelerinin belirsiz süreli olduğunu göstermektedir.

İstasyonlu bayilerle imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesinin Taraflar kısmında bayinin satış faaliyetini **münhasıran** belirlenen istasyon sınırları içinde yürüteceği belirtilmektedir.

I.20. Selahattin Kaleli Petrolcülük Tic. Ltd. Şti. (Kaleli Petrol)

690

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 144 adet istasyonlu ve 46 adet istasyonsuz bayisi bulunan Kaleli Petrol'ün birkaç bayilik sözleşmesinin geçerlik süresinin 5 yılı aştığı görülmüştür. İstasyonlu bayilerle imzalanan akaryakıt bayilik sözleşmesinin 9. maddesi uyarınca, bayi sözleşme süresinin bitiminden 3 ay önce sözleşmenin yenilenmeyeceğini bildirmediği takdirde sözleşme **5 yıl süre için yenilenmiş sayılacaktır**. Sözleşmede yer alan bu hüküm, istasyonlu bayilik sözleşmelerini belirsiz süreli kılmaktadır.

700

I.21. Agpaş Petrolcülük A.Ş. (Agpaş)

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 6.11.2006 tarihi itibarıyla 91 adet istasyonlu ve 93 adet istasyonsuz bayisi bulunan Agpaş'ın, bayilik sözleşmelerinin birkaçının süresinin 5 yılı aştığı anlaşılmıştır. Şirketin istasyonlu bayileriyle imzaladığı akaryakıt bayilik sözleşmesinin 22. maddesi uyarınca, bayi, sözleşme süresinin bitiminden 6 ay önce sözleşmenin yenilenmeyeceğini

Agpaş'a ihbar etmediği takdirde sözleşme **5 yıl süre ile yenilenmiş sayılmaktadır**. Bu sebeple sözleşmelerin belirsiz süreli olduğu kabul edilmektedir.

710

Sözleşmenin Taraflar kısmında bayinin satış faaliyetini **münhasıran** belirlenen istasyon sınırları içinde yürüteceği belirtilmektedir.

I.22. Türkoil Petrol Ürünleri San. Tic. ve Dağıtım A.Ş. (Türkoil)

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 6.11.2006 tarihi itibarıyla 55 adet istasyonlu ve 27 adet istasyonsuz bayisi bulunan Türkoil'in, bayilik sözleşmelerinin bir kısmının süresinin 5 yılı aştığı anlaşılmıştır.

720

Şirketin istasyonlu bayileriyle imza ettiği akaryakıt bayilik sözleşmesinin 28. maddesinde *"İşbu sözleşme, taraflarca süresinin bitiminden en geç 3 (üç) ay önce, yenilenmeyeceği ihbar edildiği takdirde, süresi sonunda hitama erer."* denilmektedir. Bu düzenleme ile sözleşme belirsiz süreli hale gelmektedir.

730

Akaryakıt bayilik sözleşmelerinin 6. maddesinde bayilerin satacağı Türkoil ürünlerinin azami fiyatının Türkoil tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır ve bu durum 2002/2 sayılı Tebliğ bakımından bir sorun teşkil etmemektedir. Ancak, sözleşmenin 7. maddesi, bayinin fiyatlarını bu azami fiyatların altında serbestçe belirleyebilmesini engeller mahiyettedir. Maddede, *"BAYİ, ... satış yerinde satışa çıkarılacak Türkoil menşeli malların fiyatlarını, Türkoil'in serbest piyasadaki rekabet imkanlarına hanel getirmemek şartıyla tayin ve tesbit edebilir. BAYİ'nin Türkoil ile diğer akaryakıt dağıtım şirketleri arasında haksız rekabet yaratacak ve münhasır işletici ve bayileri ile ilişkilerini bozacak iyiniyetli olmayan tutum ve davranışlarının Türkoil tarafından tesbiti halinde, Türkoil işbu sözleşmeyi fesih yetkisini haizdir."* denilmektedir. Anılan maddenin Türkoil'e dolaylı olarak asgari fiyatı tespit etme imkanı tanımakta ve sözleşmeyi Tebliğ'in tanıdığı muafiyetin kapsamı dışına çıkarmaktadır.

740

Yapılan incelemede, şirketin istasyonsuz bayilik sözleşmesindeki kimi hükümlerin de 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamı dışında olduğu anlaşılmıştır. Örneğin sözleşmenin 9. maddesinde, bayinin iştirak ettiği ihalelerde **Türkoil'in belirlediği bayi kar payının üstünde indirim yapmasının** sözleşmenin fesih nedeni olduğu belirtilmektedir. Maddenin bu hükmü, Türkoil'a bayinin ihalelerde verebileceği asgari satış fiyatını tespit etme imkanı tanımaktadır.

I.23. Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş. (Siyam)

750

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 101 adet istasyonlu ve 19 adet istasyonsuz bayisi bulunan Siyam'ın, bayilik sözleşmelerinin 5 veya daha kısa süreler için imza edildiği anlaşılmıştır. Ancak, şirketin istasyonlu bayileriyle imzaladığı akaryakıt bayilik sözleşmesi'nin 17. maddesinde sözleşme süresinin **zımnen yenilebileceği** öngörüldüğünden, istasyonlu bayilik sözleşmeleri belirsiz sürelidir.

İstasyonsuz bayilerle yapılan müşteri bayilik sözleşmesinin 11. maddesinde ise *"ŞİRKET'çe saptanan mahalli fiyatlar BAYİ'e bildirilir. Bayi bu bildirimde*

gösterilen fiyatlara göre mal satmak zorundadır." denilmektedir. Bu maddeye dayanarak Siyam bayinin satış fiyatını tespit edebilecektir.

760 **I.24. Bölünmez Petrolcülük A.Ş. (Bölünmez)**

EPDK'nın resmi internet sitesindeki bilgiye göre, 7.11.2006 tarihi itibarıyla 356 adet istasyonlu ve 96 adet istasyonsuz bayisi bulunan Bölünmez'in, bayilik sözleşmelerinin 5 veya daha kısa süreler için imza edildiği anlaşılmıştır. Ancak, şirketin istasyonlu bayileriyle imzaladığı akaryakıt bayilik sözleşmesi'nin 17. maddesinde sözleşmenin **zımnen yenilebileceği** öngörüldüğünden, istasyonlu bayilik sözleşmeleri belirsiz sürelidir.²

770 Aynı sözleşmenin 4-FİYAT maddesinde *"İstasyonlarda satılan ürünlerin nakliye, fire, bayi kar payı dahil olarak satış fiyatları, ŞİRKET'ce tesbit ve tavsiye edilir. BAYİ, ŞİRKET tarafından yayınlanan tavan fiyatlarının üzerinde satış yapamaz."* denilmektedir

İstasyonsuz bayilerle yapılan müşteri bayilik sözleşmesinin 11. maddesinde ise *"ŞİRKET'çe saptanan mahalli fiyatlar BAYİ'e bildirilir. Bayi bu bildirimde gösterilen fiyatlara göre mal satmak zorundadır."* denilmektedir.

J. DEĞERLENDİRME

J.1. Bayilik Sözleşmelerinin Değerlendirilmesi

780 Akaryakıt sektöründe dikey anlaşmaların Rekabet Kurumu'na bildirilmesine ilişkin sürecin başlangıç noktası, Rekabet Kurumu'na 4054 sayılı Kanun'un Geçici 2. Maddesi kapsamında yapılan bildirimlere kadar uzamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu bildirimlerin bireysel olarak sonuçlandırılması, dikey anlaşmalara ilişkin mevzuatta yapılacak değişiklikler sonrasında bırakılmıştır.

790 Bu gelişmelerin ardından Rekabet Kurulu, 14.7.2002 tarihinde 1997/3, 1997/4 ve 1998/7 sayılı Tebliğlerin yerine geçen 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ni çıkarmıştır. Söz konusu Tebliğ'de akaryakıt dağıtım sektörü gibi, sağlayıcı tarafından yatırım yapılan sektörler dikkate alınarak, sağlayıcının yatırımların en az %35'ini sağlaması durumunda rekabet yasağının süresinin 10 yıla kadar uzayabileceği hükmü yer almaktadır.

800 2002/2 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girmesinin ardından, Kurul'un 18.10.2002 tarih ve 02-63/799-M sayılı kararı uyarınca bildirimde bulunan bütün teşebbüslere, bildirim konu olan anlaşmalarının son haline ilişkin bilgi talep eden yazılar gönderilmiş ve bir anlamda dikey anlaşmalar kapsamında yapılan bildirimlerin sonuçlandırılmasına ilişkin sürecin başlaması sağlanmıştır. Bununla birlikte, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde yer alan ve yatırımların %35'inin sağlayıcı tarafından karşılanması durumunda rekabet yasağının süresinin 10 yıla kadar uzayabileceğine ilişkin hükmün uygulanmasında ortaya çıkan zorluklardan ötürü, 2003/3 sayılı Tebliğ ile 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesi değiştirilmiş ve yatırımın kim tarafından yapıldığına bakılmaksızın rekabet etmeme

² Bölünmez, bayilere intifa tesis edilip edilmemesine bağlı olarak istasyonlu bayileriyle iki cins tip sözleşme düzenlemiş olup metindeki madde intifalı sözleşmelere ilişkindir. İntifasız sözleşmelerde aynı hüküm 16. maddede yer almaktadır.

810 yükümlülüğünün süresi 5 yıl ile sınırlandırılmıştır. 2003/3 sayılı Tebliğ'in Geçici maddesinde yer alan "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1 inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." hükmü ileteşebbüslere dikey anlaşmaların grup muafiyetine uygunluğunun sağlanması için 2 yıl süre tanınmıştır.

820 2003/3 sayılı Tebliğ'in 18.9.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği dikkate alındığında, dikey anlaşmaların 2003/3 sayılı Tebliğ ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması için öngörülen geçiş döneminin 18.9.2005 tarihinde bittiği görülmektedir. Kurul'un Total-Mevlana kararı ile söz konusu değişikliklerin bayi ve sağlayıcı tarafından karşılıklı olarak yapılmasının şart olmadığını, sağlayıcının tek tarafı olarak bayiye belli yükümlülüklerden serbest bırakmasının da uygunluğun sağlanması için yeterli olduğunu kabul etmiştir.

Yukarıda yer verilen sözleşmelerde 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümlerin üç başlık altında toplanması olanaklıdır. Bunlar; i) rekabet yasağının süresi, ii) bayinin satış fiyatının tespiti, iii) müşteri ve bölge kısıtlaması'dır. Bu konulara ilişkin değerlendirmeler başlıklar altında aşağıda yer verilmiştir:

- Rekabet Etme Yasağının Süresi

830 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a. maddesinde, alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü taşıyan dikey sözleşmelerin Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı belirtilmektedir. Bu maddenin devamında ise, beş yılı aşacak şekilde zımnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz sayılacağı hükmü yer almaktadır.

840 Yukarıda yer verilen şirketlerden MMG ve Erk dışındaki şirketlerin bayilik sözleşmelerinde yer alan rekabet etme yasağının süresi 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen limiti geçmektedir. BP ve POAŞ'ın yeni sözleşmeleri süre bakımından Tebliğ'e uygun olmakla birlikte, 18.9.2005 tarihi öncesine ait ve 2002/2 sayılı Tebliğ'e süre bakımından aykırılık taşıyan sözleşmelerinin bir kısmı henüz Tebliğ'e uyumlu hale getirilmemiştir. Bunlar dışında kalan şirketlerin ise, sözleşmelerinin süreleri 5 yıl olarak belirlenmekle birlikte, taraflardan birinin veya sadece dağıtım şirketinin feshi ihbarda bulunmadığı hallerde zımnen yenilenme öngörülmesi nedeniyle bu sözleşmeler belirsiz sürelidir.

850 Yukarıda da belirtildiği gibi MMG ve Erk dışındaki şirketlerin sözleşmeleri, rekabet yasağının süresi nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun değildir. Bununla birlikte, geçmiş uygulamalarda 2003/3 sayılı Tebliğ kapsamında dağıtıcıların tek tarafı bildirimlerle süreleri uyumlaştırmaları halinde süre 2005'ten itibaren 2010 yılına kadar uzayabilmektedir. Bu dosyada ise, şirketlerin 2005 yılından önce yapılan sözleşmelere ilişkin tek tarafı bir bildirim yapmadığı görülmektedir.

860 Rekabet Kurulu'nun dikey sözleşmelerdeki 5 yılı aşan rekabet yasağını değerlendirdiği çeşitli kararları bulunmaktadır. Rekabet Kurulu, 8.7.2004 tarih ve 04-46/587-142 sayılı Alfa Laval Kararında 2002/2 sayılı Tebliğ'de belirtilen 5 yıllık azami uygulama süresinin aşılması durumunda rekabet yasağının süresini belirsiz kılan hükümleri barındıran anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanamayacağını karara bağlamıştır. Yine 25.3.2004 tarih ve 04-22/231-48 sayılı Yemek Sepeti Kararı'nda rekabet yasağını belirsiz süreli kılan bir anlaşmaya ilişkin olarak, anlaşmadaki belirsiz süreli rekabet etmeme yükümlülüğünün, anlaşmanın imzalanmasından sonra 5 yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığına karar vermiştir. Kurul'un 20.7.2006 tarih, 06-53/709-201 sayılı Marshall Kararı'nda da, rekabet yasağı süresi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'e uymayan sözleşmelerin imza tarihinden itibaren 5 yıllık uygulama süresini aşması halinde 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanamayacağını belirtmiştir.

870 Öte yandan, 2003/3 sayılı Tebliğ ile rekabet etme yasağının süresi 5 yıla indirilmiş ve teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını 2 yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesi düzenlenmiştir. Mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu 26.1.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı "Total- Mevlana Kararı"nda açıklık getirmiştir. Bu kararda Kurul, dağıtım şirketinin tek taraflı olarak bayiyi belli yükümlülüklerden serbest bırakmasının da uygunluğun sağlanması için yeterli olduğunu kabul etmiştir. Öte yandan Kurul bu kararında, süre tadillerinin de nasıl yapılması gerektiğini konusunda açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre, 18.9.2005 tarihinden önce yapılmış ve bu tarih itibarıyla kalan uygulama (rekabet yasağı) süresi 5 yılı aşan 880 sözleşmelerin süresinin 18.9.2010 yılına çekilmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ'e uyum açısından yeterli olduğunu belirtmiştir.

Yukarıda yer verilen Kurul kararlarından özetle;

- i) 18.9.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi 5 yılı aşan sözleşmelerden 18.9.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresi 5 yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunların süresi sonuna kadar geçerli olduğu,
- 890 ii) 18.9.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi 5 yılı aşan sözleşmeler 18.9.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği,
- iii) 18.9.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi 5 yılı geçenler, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirilmekte" ve 5 yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı

sonuçları çıkarılmaktadır.

900 Bu noktada, 18.9.2005 tarihinden itibaren 5 yıldan fazla rekabet yasağı getiren sözleşmelerle ilgili soruşturma açılıp açılmayacağını belirlemektedir. Kurul Marshall Kararı'nda, rekabet etme yasağının süresi 5 yılı aşan sözleşmelerle ilgili olarak, bunların uygulama sürecinin henüz 5 yılı aşmadığı, bu nedenle herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığına, bu nedenle soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, ancak ilgili teşebbüse 5 yıllık azami

uygulama süresinin aşılması halinde ilgili sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacağına ilişkin bir yazı gönderilmesine karar vermiştir.

910 Mevcut durumda, 18.9.2005 tarihinden önce yapılan ve Tebliğ'e uygun olmayan sözleşmelerin 18.9.2010 tarihine kadar uygulama süresi bulunmaktadır. Tebliğ'e aykırı olan sözleşmelerin de uygulama süresi henüz 5 yıla ulaşmamıştır. Özetle, akaryakıt piyasasındaki mevcut bayilik sözleşmelerinin hiçbirisi henüz 5 yıllık uygulama sürecini aşmamıştır. Bu nedenle, rekabet etme yasağı süresi bakımından yukarıda yer verilen sözleşmelerle ilgili herhangi bir ihlalin söz konusu olmadığı, bu nedenle soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına, ancak ilgili teşebbüslere 5 yıllık azami uygulama süresinin aşılması halinde ilgili sözleşmenin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacağına ilişkin bir yazı gönderilmesinin yerinde olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

920 **-Bayinin Satış Fiyatının Tespiti**

2002/2 sayılı Tebliğ'in 4/a maddesinde "alıcının kendi satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi" halinde sözleşmenin muafiyetten yararlanamayacağı belirtilmiştir. Bu maddenin devamında ise sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesinin mümkün olduğu hükmü yer almaktadır.

930 Yukarıda yer verilen istasyonlu bayilik sözleşmelerinden Delta'ya ait olanlarda bayinin belirlenecek taban fiyatların altında satış yapması yasaklanırken, Bölünmez, Siyam ve Türkoil'in istasyonsuz bayilik sözleşmelerinde bayinin satış fiyatını tespite yönelik açık hükümler yer almaktadır. Ancak, söz konusu teşebbüslerin bu hükmün uygulanmasına yönelik olarak herhangi bir eyleminin tespit edilmemiş olması, bunların pazar payı bakımından küçük ve piyasaya nispeten yeni giren teşebbüsler olması nedeniyle, bu konuda bir soruşturma açılmasına gerek olmamakla birlikte, ilgili teşebbüslere sözleşme hükümlerinin değiştirilmesi konusunda bir yazı gönderilmesinin yerinde ve yeterli olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

940 Öte yandan, Altınbaş, BP, Petrolyum, GS, Yalçinkaya ve Bölünmez Petrolcülük'ün istasyonlu bayilik sözleşmelerinde "*İstasyonlarda satılan ürünlerin, nakliye-fire- Bayi kar payı dahil olarak satış fiyatları, Şirketçe tespit edilir, Bayi'ye bildirilir. Bayi, bu fiyatların üzerinde fiyatlarla satış yapamaz.*"; "*Bayi; ürünleri, Şirketçe belirlenen ve tavsiye edilen tavan fiyatlarının üzerinde satamaz.*" şeklinde çeşitli hükümler yer almaktadır. Bu hükümler 2002/2 sayılı Tebliğ'e doğrudan aykırı olmamakla birlikte, satış fiyatının belirleneceğinden bahsettiği için, her ne kadar bu fiyatların üstünde satış yapma yasaklanmış olsa da, bayinin de belirlenecek fiyatlara mecburen uyması gerektiği yönünde bir kanıya sevketmesinin olanaklı olduğu düşünülmektedir. Bu çerçevede, piyasadaki tüm akaryakıt dağıtım şirketlerine bir yazı gönderilerek, rekabet kuralları karşısında 950 satış fiyatlarının belirlenmesinde dikkat edilecek hususlarda bilgi verilmesi ve gerekiyorsa sözleşmelerde değişiklik yapılmasının istenmesinin yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

- Yerleşim Yeri ve Müşteri Kısıtlaması

960 Akaryakıt pazarının talep yönünü, özel ve ticari kara araçları, deniz araçları, hava araçları ile sanayi kuruluşları oluşturmaktadır. Hava ve deniz araçlarına akaryakıt temini, bu konudaki hukuki ve ekonomik gerekçeler nedeniyle bayilik sözleşmelerinden ayrı değerlendirilmekte ve bu önaraştırma konusu dışında kalmaktadır. İncelemeye konu olan sözleşmeler temel olarak kara araçları ile sanayi tesislerinin ihtiyacı olan akaryakıtın teminine ilişkin bayilik sözleşmeleridir.

970 Dağıtım şirketleri bayilik teşkilatlarını istasyonlu bayi-istasyonsuz bayi şeklinde iki gruba ayırmaktadırlar. 5015 sayılı Kanun'da bu ayırım olmamakla birlikte EPDK tarafından çıkarılan Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde lisansların istasyonlu – istasyonsuz bayilik lisansı şeklinde verileceği belirtilmiş ve piyasanın işleyişi ile mevzuat arasındaki farklılık bu şekilde giderilmiştir.

980 Yukarıda ifade edildiği gibi, bayilerin temel faaliyet alanı kara taşıtlarına istasyonda yapılan perakende satışların yanında; şantiyeler, nakliye firmaları, fabrikalar, sanayi kuruluşları veya nihai tüketicilerden oluşan toplu tüketim merkezlerine toptan mal satışı yapma hakları da bulunmaktadır. Öte yandan, 5015 sayılı Kanun'da "serbest kullanıcı" kavramı getirilmiştir. Kanun'da serbest kullanıcı; "kalorifer yakıtı, fuel-oil ve motorinde yıllık 5000 tondan aşağı olmayacak şekilde Kurum tarafından ürün bazında belirlenen tüketim miktarından fazla yıllık petrol tüketimi olan lisanslı kullanıcı" olarak tanımlanmıştır. 5015 sayılı Kanun'a göre serbest kullanıcılar ihtiyaçlarını dağıtım şirketlerinden toptan olarak karşılayabileceklerdir. Serbest kullanıcı lisansına sahip olmayan tüketiciler ise ihtiyaçlarını sadece bayilerden karşılamak zorundadırlar. Kanun'a göre dağıtım şirketleri kendi mülkiyetlerindeki bayiler aracılığıyla dahi serbest kullanıcılar dışındaki müşterilere satış yapmamaktadırlar.

990 Bu düzenlemelere göre serbest olmayan kullanıcılara akaryakıt satışı dağıtım şirketiyle herhangi bir ortaklığı bulunmayan serbest bayiler tarafından yapılacaktır. Bu ise istasyonlu ve istasyonsuz bayiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Kara araçlarına perakende akaryakıt satışı istasyonlu bayi lisansına sahip bayiler tarafından yürütülmektedir. İstasyonsuz bayiler ise sadece toptan akaryakıt satışı işi ile meşgul olmaktadır. Ancak istasyonlu bayilerin toptan akaryakıt satışını engelleyen herhangi bir hukuki durum bulunmamaktadır. Öte yandan, Petrol Piyasası Yönetmeliği'nde 28.9.2006 tarihinde yapılan değişiklikle istasyonlu akaryakıt bayilerinin, lisansları kapsamındaki akaryakıt istasyonları yoluyla, lisansına işlenmek ve gerekli tedbirleri almak kaydıyla, tarım sektörünün ihtiyaçları için tanker ve köy pompası vasıtasıyla LPG hariç perakende akaryakıt satışı yapabileceği yönünde düzenleme getirilmiştir.

1000 Yukarıda yer verilen bazı bayilik sözleşmelerinde, istasyonlu bayilerin sadece istasyonda satış yapması, istasyon dışında herhangi bir satış faaliyeti yürütmemesine yönelik hükümler bulunmaktadır. Örneğin, Delta'nın bayilik sözleşmesinin 3.2. maddesinde, bayinin standart sözleşme hükümleri altında yalnız mezkur satış yerinde münhasıran Delta'dan temin edeceği ürünleri satabileceği belirtilmiştir. Altınbaş, BP, Yalçınkaya, MMG, InterOil, Balpet, Starpet ve Agpaş'ın bayilik sözleşmelerinde de istasyonlu bayinin faaliyetini sadece istasyonda satış yapmayla sınırlandıran benzer hükümler bulunmaktadır.

1010 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesine göre "Alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması" halinde sözleşmeler muafiyetten yararlanacaktır. Herhangi bir bayiye tahsis edilmiş münhasır bölge veya müşteri grubu olmaması halinde bu bölgelere yapılacak aktif satışların kısıtlanması, sözleşmeleri 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamından çıkaracaktır.

1020 2.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı Shell-Cabbaroğlu Kararında Rekabet Kurulu, "satıcı kendisine bu sözleşmeye bağlı olarak temin edilen petrol ürünlerini Shell'in zaman zaman bildireceği ticari marka, işaret ve renkler altında sadece akaryakıt istasyonunda satacaktır." şeklindeki hükmü, münhasır bir bölge tayin edilmemesi nedeniyle istasyon dışındaki aktif satış yasağının bölge ve müşteri kısıtlanması anlamına geldiği ve sözleşmeyi Tebliğ kapsamı dışına çıkardığına karar vermiştir. Bu Karar'da, bayilerin büyük müşterilerine istasyon dışında da satış yapmasının yasaklanmasının rekabeti kısıtlayacağı ifade edilmiştir.

Akaryakıt piyasasının yapısı itibarıyla, bir bayiye müşteri veya bölge tahsis etme konusunda güçlükler bulunmakta ve dağıtım şirketleri böyle bir tahsisat yapmamaktadırlar. Şöyle ki; istasyonda yapılan satışlar için herhangi bir bölge veya müşteri ayrımı imkansızken, istasyon dışında satış yapmak üzere bir bölgeye birden fazla istasyonsuz bayilik verilmektedir.

1030 İstasyonlu bayilerin istasyon dışında akaryakıt satışı yapmasının yasaklanması halinde diğer büyük müşterilere istasyon dışı satışlardaki rekabet kısıtlanmış olacaktır. Halihazırda piyasada bu işi yürüten çok sayıda istasyonsuz bayi bulunmakla birlikte 31.12.2007 tarihinden itibaren istasyonsuz bayilerin bir çoğu faaliyetine son vermek zorunda kalacaktır. Şöyle ki; EPDK'nın 21.9.2006 tarihinde Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin 44. maddesinde yaptığı değişiklikle, istasyonsuz kategorisi altında verilmiş bayilik lisansı sahiplerinin 31.12.2007 tarihinde itibaren benzin ve motorin türleri ile otobiodizel satışı yapması yasaklanmıştır. Bu hükmün de uygulamaya girmesiyle serbest kullanıcı büyüklüğüne erişemeyen (5.000 ton yıllık tüketim) büyük tüketiciler, sadece istasyonlu bayilerden ikmal yapabilecektir.

1050 Yukarıda isimleri geçen şirketlerin bayilik sözleşmesinde müşteri ve/veya bölge kısıtlanması bulunduğundan, bu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ'deki muafiyetten yararlanamamaktadır. Bununla birlikte, mevcut durumda toptan satış pazarında faaliyet gösteren istasyonsuz bayiler ile diğer şirketlerin istasyonlu bayilerinin sayısı dikkate alındığında piyasadaki rekabet henüz önemli ölçüde kısıtlanmamıştır. İstasyonsuz bayilerin 2007 yılı sonrasında piyasadan çekileceği dikkate alındığında, bu tür kısıtlamalar ancak o tarihten sonra rekabet üzerinde etkili olacaktır. Bu çerçevede, sözleşmelerinde müşteri ve/veya bölge kısıtlanması getirilen şirketler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına, ancak söz konusu teşebbüslere sözleşmelerindeki 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümlerin tadil edilerek, bayilere mevzuatla getirilen satış kısıtları dışında herhangi bir kısıtlama getirilmemesi konusunda bir yazı gönderilmesinin yerinde olacağı kanaatine ulaşılmıştır.

J.2. Şikayet Başvurularına İlişkin Değerlendirme

J.2.1. Petrol Ofisi A.Ş. Hakkındaki Şikayet

1060

POAŞ'tan alınan bilgi ve belgelere göre şikayetçi ile POAŞ arasında 15.4.1999 tarihinde 28.6.2008 tarihine kadar geçerli olacak bir bayilik sözleşmesi yapılmıştır. Bu sözleşmeyle birlikte şikayetçi 15.9.1999 yılından itibaren yılda 1775 metreküp beyaz ürün ve 10 ton madeni yağ satmayı kabul etmiştir. POAŞ vekilinin 16.9.2005 yılında Ankara Asliye Ticaret Mahkemesi'nde açtığı davada 15.4.1999-15.4.2005 yılları arasında Sevindim'in taahüt ettiği satış miktarını karşılayamadığı, bu nedenle anılan dönemde POAŞ'ın uğradığı kar mahrumiyetinin ve ceza-i şartın davalıdan tahsil edilmesi talep edilmiştir. Söz konusu dava halen devam etmektedir.

1070

Esas itibarıyla, söz konusu şikayet, daha önce Kurul'un reddettiği şikayetlere benzer şekilde, taraflar arası bir anlaşmazlığı kapsamaktadır. Bu noktada, dikey anlaşma yönüyle bakıldığında sağlayıcının bayiye belirli satış taahhütleri getirmesinin önünde bir engel de bulunmamaktadır. Ayrıca, bu taahhütlerin bir tehdit unsuru olarak kullanıldığı öne sürülse de, bu yönde yazılı bir kanıt mevcut değildir. Kanaatimizce burada önemli olan nokta, grup muafiyeti kapsamında bir sakınca doğurmamakla birlikte, bayiye getirilen ve makul ölçülerin dışına çıkabilen yükümlülüklerin bayiye sözleşme yenilemeye zorlamasının ve dolayısıyla kağıt üzerinde 5 yıllı sınırlı olan rekabet yasağı süresini fiilen uzatmasının rekabeti kısıtlayıcı bir etki doğurabileceği hususudur. Dağıtım şirketleriyle yapılan görüşmelerde, dağıtım şirketinin yatırım yaptığı akaryakıt istasyonlarından beklediği karı elde edebilmesi, başka bir ifade ile yatırımın karşılığını alabilmesi için bayiden belirli bir satış miktarı taahhüdü almanın hem projeksiyon yapabilmek hem de yatırımın fizibilitesini değerlendirebilmek için gerekli olduğu belirtilmiştir. Ancak, gerek yürütülmekte olan önaraştırmada ve gerekse petrol piyasasına ilişkin daha önceki çalışmalarda, dağıtım şirketlerinin yatırım yapmadıkları akaryakıt istasyonlarından da satış miktarı taahhütleri aldıkları tespit edilmiştir.

1090

Sonuç olarak, şikayete konu olan POAŞ ile Sevindim arasındaki ihtilafın sözleşmede yer alan hak ve yükümlülüklerden kaynaklanan taraflar arasındaki ticari bir dava olup, 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilecek bir yönü bulunmamaktadır.

J.2.2. Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. Hakkındaki Şikayet

Özşinaz Petrol Petrol Ürünleri Bayii Paz. Nak. Tic. tarafından yapılan şikayete konu olan ve 1997 yılında imzalanan bayilik sözleşmesinin süreye ilişkin maddesi aşağıdaki şekildedir:

1100

"Madde 10 – Müddet

İşbu sözleşmenin müddeti imza tarihinden itibaren 10 (on) yıldır. Taraflar süre sonundan 6 (altı) ay evvel yazılı şekilde yek diğerine feshi ihbarda bulunmadıkları taktirde, işbu sözleşme süresi kadar kendiliğinden yenilenmiş sayılacaktır..."

1110 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile akaryakıt bayilik sözleşmelerinin münhasırlık içermesi koşulu getirilmiştir. Bu nedenle akaryakıt bayilik sözleşmesinin süresi aynı zamanda rekabet etme yasağının süresini de belirlemektedir.

1120 İlgili sözleşmenin 1997 yılında 10 yıl süre için imzalandığı, ancak taraflardan birinin feshi ihbarda bulunmaması halinde otomatik olarak 10 yıl uzaması öngörüldüğünden, belirsiz süreli olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Rekabet etme yasağı taşıyan bu sözleşmenin geçerlilik süresi, Total-Mevlana Kararı'nda açıklandığı gibi, Turkuaz tarafından tadil edilmemiş olsa bile 18.9.2010 yılına kadardır. Başka bir ifade ile, ilgili sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer verilen muafiyetten 18.9.2010 yılına kadar yararlanmaktadır. Bu doğrultuda şikayet dilekçesinde yer verilen taleplerin reddedilmesi gerekmele birlikte, Turkuaz'a ilgili sözleşmesini Tebliğ hükümlerine uygun olarak tadil etmesi konusunda bildirim yapılması gerekmektedir.

J.2.3. BP Petrolleri A.Ş. Hakkındaki Şikayet

1130 Şikayet konusu dosya özelinde; BP tarafından 24.11.2005 tarihinde çekilen ihtarnameyle, 2002/2 sayılı Tebliğ'deki uyarılama keyfiyeti nedeniyle aralarındaki anlaşmanın Eylül 2010 tarihine kadar 5 yıl süreyle geçerli olduğunun belirtildiği ve bu haliyle aslında 20 sene olan rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin sürenin Tebliğ ile uyumlu hale getirildiği görülmekle birlikte, uyumlaştırma tarihi olarak kabul edilebilecek 24.11.2005 tarihinin de 2003/3 sayılı Tebliğ'in öngördüğü geçiş döneminin sonrasına tekabül ettiği açıktır. Bu sözleşmede bir tadilat yapılmamış olsa dahi 2002/2 sayılı Tebliğ'deki muafiyetten 18.9.2010 tarihine kadar yararlanmaktadır.

1140 Öte yandan dilekçede, BP'nin (eski Mobil sözleşmesi) akaryakıt satışı istasyonla sınırladığı, bayiye herhangi bir bölge tayin edilmediği ifade edilmektedir. Tebliğ'in 4/b. maddesinde, sağlayıcının kendisine veya başka alıcılara tahsis edilen bölge ya da müşteri grubuna bayinin aktif satışlarını yasaklayabileceğini, bunun dışında bir sınırlama getirilemeyeceği belirtilmektedir. BP (Mobil) ile şikayetçi arasındaki sözleşme incelendiğinde, bayinin akaryakıt istasyonu dışında satış yapmasını sınırlayan bir hüküm bulunmadığı; münhasırlığın satış yerine değil, satılacak ürünlere (BP ürünü) getirildiği görülmüştür. Ayrıca, 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinde bayilere münhasır bir bölge tayin edilmesi zorunluluğu da bulunmamaktadır. Bu açıklamalar ışığında, şikayet dilekçesinde yer verilen taleplerin reddedilmesi gerekmektedir.

J.2.4. OPET Petrolcülük A.Ş. Hakkındaki Şikayet

1150 Şikayetçinin Opet Petrolcülük A.Ş. ile 10.7.2001 tarihinde 20 yıllık bir bayilik sözleşmesi yaptığı ve şirketten istasyonun bulunduğu arazinin 20 yıllık intifa hakkını aldığı, daha sonra bu sözleşmeyi Sunpet logosu altında faaliyet gösteren grup şirketi Opet Dış Tic. A.Ş.'ye devrettiği, Opet Dış Ticaret A.Ş.'nin ise müvekkil şirketle 30.12.2002 tarihinde yeni bir sözleşme yaptığı ve bu sözleşmenin ve intifa hakkı süresinin 19 yıl olarak belirlendiği anlaşılmaktadır.

Şikayete konu olan sözleşme 18.9.2005 yılı öncesine ait, rekabet yasağı süresi 5 yılı aşan bir sözleşme olup, Opet (Sunpet) tarafından şikayetçiye 19.09.2005

1160 tarihinde gönderilen ihbarname ile sözleşmenin süresi 5 yıla indirilmiştir. Bu nedenle ilgili sözleşme 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanmaktadır.

1170 Öte yandan şikayetçi, sözleşmenin süresinin diğer bölümlerden ayrılamaması nedeniyle sözleşmenin geçersiz olduğuna hükmedilmesini talep etmektedir. 2002/2 sayılı Tebliğ'in açıklanmasına dair kılavuzun 36. maddesinde; "*Tebliğ'de öngörülen limitlerin üzerinde bir süre için alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğünün getirildiği ve bu yükümlülüğü içeren sözleşme maddesinin sözleşmenin diğer bölümlerinden ayrılabilirdiği tespit edilirse, Kurul, rekabet etmeme yükümlülüğünün süresini Tebliğ'de öngörülen azami hadde indirilmiş olarak değerlendirilebilecektir.*" şeklinde açıklama getirilmiştir. Kılavuzdaki bu ifadelerin, Borçlar Kanunu'nda yer alan butlana ilişkin hükümler paralelinde olduğu görülmektedir. BK'nun 20. maddesine göre kısmi butlan, sakatlığın sözleşmenin belirli bölümlerine ilişkin olup bu bölümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı kabul edilmedikçe, yalnız bu bölümlerin geçersiz olmasıdır. Bu durumda sözleşmenin kalan bölümlerinin geçerli olduğu kabul edilmektedir. Buna karşılık, taraflar geçersiz sayılan bölümler olmaksızın sözleşmeyi yapmayacak idilerse, sözleşmenin tümü geçersiz sayılmaktadır (tam butlan). Rekabet Kurulu, dikey anlaşmalara ilişkin kararlarında, rekabet yasağı süresi 5 yılı aşan sözleşmelerde, tadili yapılmak istenen sürelerin diğer bölümlerden ayrılıp ayrılmadığı ile ilgili bir değerlendirme yapmamış, bunların tamamını kısmi butlan sayıp en yüksek hadde indirme yönünde karar vermiştir. Kurul'un bu kararları sözleşmelerin rekabet kurallarına uygun olduğu ve bu yönden geçerliliği olduğu hakkındadır. Yoksa, Kurul bu sözleşmelerin Borçlar Kanunu ve diğer mevzuat açısından geçerli veya geçersiz bir sözleşme olduğuna karar vermemiş olup gerçekte de böyle bir görev ve yetkisi de bulunmamaktadır. Bu nedenle, Kurul'un 5 yılı aşan sözleşmelerin 5 yıl boyunca 2002/2 sayılı Tebliğ'den yararlanacağı yönündeki kararı, tarafların böyle bir sözleşmenin tam butlana konu olduğunu ileri sürmesine engel değildir. Ancak bu konuya ilişkin iddiaların rekabet mevzuatı içerisinde yerinin olmayıp, bu davaların mahkemelerde görülmesi gerekmektedir.

1190 Bu açıklamalar çerçevesinde, şikayete konu olan sözleşme 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanmakta olup, bu sözleşmeye ilişkin olarak öne sürülen geçersizlik iddialarının mahkemelerde görülmesi gerekmekte, dolayısıyla şikayetçinin taleplerinin reddedilmesi gerekmektedir.

J.2.5. Bölünmez Petrolcülük A.Ş. Hakkındaki Şikayet

1200 Şikayet başvurusunda yer alan, Bölünmez'in Kurtuluş Ltd. ve Gürkan Hazal Ltd. Şti. aleyhine açtığı davaya ilişkin dava dilekçesine bakıldığında, Bölünmez'in sadece intifa hakkını kullanmak üzere mahkemeye başvurduğu, Kurtuluş Ltd. Şti. ile 1999 yılında yaptığı sözleşmeyle ilgili herhangi bir iddiada bulunmadığı görülmektedir. Bu çerçevede, şikayetçinin iddiaları mesnetsiz kalmaktadır. Şöyle ki; istasyonlu bayilik sözleşmeleri belirli bir arsa üzerinde kurulu servis istasyonuna münhasır bir şekilde düzenlenmektedir. Başka bir ifade ile bir bayilik sözleşmesinin esaslı unsurlarını; belirli bir servis istasyonu- işletici (bayi) - dağıtım şirketi oluşturmaktadır. Gerek genel hukuk kuralları gerekse petrol piyasasına ilişkin düzenlemeler nedeniyle belirli bir istasyonda birden fazla gerçek veya tüzel kişinin işletici olarak bulunması mümkün değildir. Bu

1210 çerçevede, işletmecisi değişen istasyonların eski işleticisi ile dağıtım şirketi arasındaki bayilik sözleşmesi iptal edilmekte, yeni işletici, dağıtım şirketiyle yeni bir sözleşme imzalamaktadır. EPDK da, işletmecisi değişen istasyonlara lisans verirken eski işletmecinin sözleşmesinin iptal edildiğine ilişkin belgelerin ibrazını zorunlu tutmaktadır.

1220 Bölünmez'de şikayet konusu dosya hakkında raportörlerce yapılan görüşmelerde yetkililer, Kurtuluş Ltd. Şti. ile 1999 yılında yapılan sözleşmenin 2002 yılında istasyonun Gürkan Hazal Ltd. Şti.'ye devredilmesiyle yürürlükten kalktığını, ancak bu sözleşmenin feshedildiğine ilişkin taraflar arasında herhangi bir işlemin yapılmadığını ifade ederek, Kurtuluş Ltd. Şti.'den 1999 yılında yapılan ve sonradan yürürlükten kalkan sözleşmeyle ilgili hiçbir talepte bulunmadıklarını ifade etmişlerdir.

Dolayısıyla, Bölünmez ile Kurtuluş Ltd. Şti. arasındaki ihtilafın intifa hakkı sözleşmesinden doğduğu, bu iki şirket arasında herhangi bir bayilik sözleşmesinin bulunmadığı, bu nedenle şikayetin reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

J.2.6. Turcas Petrol A.Ş. Hakkındaki Şikayet

1230 Şikayette yer alan iddialar 2 başlık altında incelenmiştir:

- Turcas ile yapılan bayilik sözleşmesinin rekabet kurallarına aykırı olduğu

1240 İkbal A.Ş. ile Turcas arasında yapılan 11.12.1998 tarihli bayilik sözleşmesinin 10. maddesinde sözleşmenin geçerlilik süresi 15 yıl olarak belirlenmiştir. Turcas, İkbal A.Ş.'ye gönderdiği 13.6.2005 tarihli yazıyla, başta sözleşmenin süresinin 5 yıla çekilmesi olmak üzere rekabeti kısıtlayıcı bir takım maddelerin tadil edildiğini bildirmiştir. Rekabet Kurulu'nun 26.1.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı TOTAL-MEVLANA kararında, 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında bayilik sözleşmelerinde yapılacak değişikliklerin bayi ve sağlayıcı tarafından karşılıklı olarak yapılmasının şart olmadığı, sağlayıcının tek taraflı olarak bayiye belli yükümlülüklerden serbest bırakmasının da uygunluğun sağlanması için yeterli olduğunu kabul ettiği görülmektedir. Bu bakımdan, İkbal A.Ş. kabul etmese dahi, Turcas'ın tek taraflı olarak şikayete konu sözleşmedeki rekabet mevzuatına aykırı hükümleri tadil etmesi, ilgili sözleşmeyi 2002/2 sayılı Tebliğ ile uyumlu hale getirmiştir.

1250 - Turcas ile Shell Company of Turkey arasında kurulan ortak girişimin hukuka aykırı olduğu ve müvekkil şirketi kapsamadığı

İki bağımsız akaryakıt dağıtım şirketi konumundaki Turcas ve Shell Company of Turkey, Türkiye akaryakıt pazarındaki faaliyetlerini kurulacak ortak girişim şirketine devretme kararı almışlar ve buna ilişkin izin başvuruları 2.2.2006 tarih, 06-08/103-29 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile onaylanmıştır. Bu kararda, taraflar tarafından ortak girişim şirketine devredilecek varlıklara ilişkin bilgiler verilmiş olup bunlardan biri de Turcas'ın "*Mülkiyet Hakları - Turcas'a ait ve bayiinin işlettiği servis istasyonları yerleri. Yukarıdaki yerlerin bayileriyle işletme sözleşmeleri*" şeklindedir. Karardaki bu açıklama, Turcas'ın kendi mülkiyetinde veya 3. kişilerden kazanılmış olup da herhangi bir işletmeciye bırakılan

1260 istasyonlar ile işleticinin kendi mülkiyetinde olan akaryakıt istasyonlarına ilişkin sözleşmelerin devrini kapsamaktadır.

Shell Turkey ve Turcas arasında kurulan ve 1.7.2006 tarihinde faaliyete başlayan ortak girişimin rekabet kuralları bakımından hukuka uygun olduğu, bu devrin müvekkil şirketi kapsayıp kapsamadığı konusunun taraflar arasındaki sözleşmeler ve diğer hukuk kurullarına göre çözümlenmesi gerektiği, bunun da rekabet kuralları ile bir ilişkisi bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Aynı şekilde, şikayetçinin petrol piyasası mevzuatına aykırılık iddialarının da bu çerçevede değerlendirilmesi gerekmektedir.

1270

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre;

1- Bayilik sözleşmeleri ile ilgili olarak;

i) Bazı teşebbüslerin uygulamakta oldukları bayilik sözleşmelerinin bir kısmının, bazılarının ise sözleşmelerinin tümünün rekabet etme yasağının süresi bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen süreyi aştığına,

1280 ii) Bazı teşebbüslerin bayilik sözleşmelerinde bayinin satış fiyatını ve/veya asgari satış fiyatını belirlemeye yönelik açık hükümler yer aldığına, bu sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanamayacağına,

iii) Bazı teşebbüslerin uygulamakta olduğu bayilik sözleşmelerinin alıcıya getirilen müşteri ve/veya bölge sınırlaması nedeniyle 2002/2 sayılı muafiyetten yararlanamayacağına,

1290 iv) Mevcut koşullar altında salt dikey sözleşmelerde yer alan aksaklıklar nedeniyle piyasadaki rekabetin kısıtlandığı sonucuna ulaşmanın mümkün gözükmediğine; bu nedenle bu aşamada Agpaş Petrol Ürünleri Paz. San. Tic. ve Dağ. A.Ş., Selahattin Kaleli Petrolcülük Ltd. Şti., Bölünmez Petrolcülük A.Ş., BP Petrolleri A.Ş., Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş., Delta Petrol Ürünleri Tic. A.Ş., Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş., Gören Petrol Depoculuk ve Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti., GS Petrol Ürünleri Tic. Ltd. Şti., Inter-Oil Petrol Dağıtım Nak. ve Tur. İç ve Dış Tic. Paz. A.Ş., MMG Petrol Dağıtım ve Paz. İç ve Dış Tic. A.Ş., Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş., Petrol Ofisi A.Ş., Petrolyum Petrol Ürünleri Paz. Dağ. Tic. ve San. Ltd. Şti., Siyam Petrolcülük A.Ş., Starpet Garzan Akaryakıt Dağ. Paz. A.Ş., Termopet Akaryakıt Nak. Ltd. Şti., Türkoil Petrol Ürünleri San. ve Tic. A.Ş., Yalçinkaya Petrol Ürünleri Paz. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti., Yuropet Akaryakıt Dağ. Paz. Ür. İth. Ltd. Şti., Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş., Balpet Petrol Ürünleri Taş. San. ve Tic. A.Ş. hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına, ancak ilgili teşebbüslere 4054 sayılı Kanun'un 9/3 üncü maddesi uyarınca bayilik sözleşmelerinin ne şekilde tadil edileceği hususunda yazı yazılmasına ve bu tadillerin yapıldığının 60 gün içerisinde Kurumumuza tevsik edilmesine, aksi halde 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca haklarında soruşturma açılacağı hususunun ilgili teşebbüslere bildirilmesine,

1300

2- Kuruma ulaşan şikayetlerle ilgili olarak;

i) Sevindim Akaryakıt Nak. Ltd. Şti. tarafından Petrol Ofisi A.Ş. hakkındaki şikayet ile ilgili olarak, ihtilafın taraflar arasındaki ticari ilişkilerden kaynaklandığı ve 4054

sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebilecek bir husus olmadığına, bu nedenle şikayetin reddine,

1310 ii) Özşinas Petrol Petrol Ürünleri Bayii Paz. Nak. Tic.'in Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş. hakkındaki şikayet ile ilgili olarak, ilgili bayilik sözleşmesinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında 18.9.2010 yılına kadar muafiyetten yararlandığına bu nedenle şikayetin reddine, ancak söz konusu akaryakıt dağıtım şirketine ilgili sözleşmenin tadil edilmesine yönelik bildirim yapılmasına,

iii) Çağrı Petrol İnş. San. Tic. Ltd. Şti.'nin BP Petrolleri A.Ş. hakkındaki şikayet ve talepleri ile ilgili olarak, ilgili bayilik sözleşmesinin rekabet yasağı süresi bakımından 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlandığına, bu nedenle şikayetin reddine,

1320 iv) Polat Gıda ve Pet. Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Opet Petrolcülük A.Ş. hakkındaki şikayet ile ilgili olarak, ilgili sözleşmenin 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlandığına, bu nedenle şikayetin reddine,

v) Kurtuluş Un San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Bölünmez Petrolcülük A.Ş. hakkındaki şikayetin, bu iki şirket arasında herhangi bir bayilik sözleşmesi bulunmadığından reddine,

vi) İkbal Akaryakıt ve Dinlenme Tesisleri A.Ş.'nin Turcas Petrol A.Ş. hakkındaki şikayet ile ilgili olarak, ilgili bayilik sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerine aykırılık taşımaması ve dilekçede yer verilen petrol piyasası mevzuatına aykırılıklar ve Shell-Turcas ortak girişimine ilişkin iddiaların, 4054 sayılı Kanun kapsamında olmaması nedeniyle şikayetin reddine

1330 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.